

Asia: VN/13779/2022

Tutkimusorganisaatioille myönnettäviin valtionavustuksiin ja yhteisrahoitteiseen toimintaan liittyvät käytännöt

1 LAUSUNNONANTAJAN TAUSTATIEDOT

Valitse sopivin vaihtoehto

Muu yhteisö

2 SELVITYS

Mitä mieltä olette selvityksestä yleisesti? Liittyykö tutkimusorganisaatioille myönnettäviin valtionavustuksiin tai yhteisrahoitteiseen toimintaan esimerkiksi jotakin sellaista, jota selvityksessä ei käsitellä tai oteta huomioon? Jos niin, mitä?

Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet pitää tehtyä selvitystä tarpeellisena ja kattavana. Käsitteiden yhtenäistäminen helpottaa aiheesta keskustelua sekä luo pohjaa yhteisille toimintamalleille. Menettelytapojen yhtenäistäminen on kannatettavaa erityisesti silloin, kun se vähentää rahoituksen myöntäjien ja tutkimusorganisaatioiden hallinnollista taakkaa. Toimintatapoja yhtenäistettäessä on tärkeää huomioida toimijoiden erilaiset oikeudelliset asemat ja niistä johtuvat erityispiirteet.

Selvitys käsittelee valtionavustuksia ja yhteisrahoitteista toimintaa tutkimustoiminnan näkökulmasta. On tärkeä muistaa, että mm. tutkimuslaitoksissa yhteisrahoitteista toimintaa on myös muilla alueilla kuin tutkimuksessa. Selvityksen pohjalta tehtävissä toimenpiteissä tulee siksi huomioida toiminnan kokonaisuus.

Kappaleessa 2.3.2 Julkisen sektorin tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ja rahoitus tarkastellaan valtion tutkimuslaitosten rahoitusta. Tutkimuslaitoksia käsitellään kuitenkin osana julkisen sektorin rahoitusta, mikä hämärtää valtion tutkimuslaitosten roolin hahmottamista. Mikäli tutkimuslaitosten menojen ja rahoituksen irrottaminen julkisen sektorin luvuista on kovin hankalaa, niin Tulanet ehdottaa Tilastokeskuksen raportointitavan muuttamista.

Yksityiskohtina pyydämme tarkistamaan seuraavat kirjaukset:

- sivulla 13 sanamuoto "...VTT Oy:tä ja valtion tutkimuslaitoksia...". Vaikka VTT on valtion budjettitalouden ulkopuolinen toimija, se luokitellaan kuuluvaksi valtion tutkimuslaitoksiin.

- sivulla 21 sanamuoto "...riippumattomasti perustutkimusta, teollista tutkimusta tai kokeellista kehittämistä (alaviite 21)..." vs. alaviite 21: "Soveltavalla tutkimuksella tarkoitetaan teollista tutkimusta, kokeellista kehittämistä tai molempien yhdistelmää". Olisiko siten oikeampi teksti seuraavanlainen "... riippumattomasti perus- tai soveltavaa tutkimusta (alaviite 21)...".

- vastaavasti sivulla 62 sanamuoto "Infrastruktuurin käytön on oltava joko perustutkimusta tai teollista tutkimusta, jos sitä rahoitetaan tutkimusinfrastruktuurina." Pitäisikö olla "Infrastruktuurin käytön on oltava joko perustutkimusta tai soveltavaa tutkimusta, jos sitä rahoitetaan tutkimusinfrastruktuurina."

Tulanet pyytää huomioimaan myös tutkimuslaitosten erikseen antamat vastaukset. Valtion tutkimuslaitoksia ovat Geologian tutkimuskeskus, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto, Suomen ympäristökeskus, Säteilyturvakeskus, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työterveyslaitos, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus ja Ulkopoliittinen instituutti.

3 ERITYISKYSYMYKSET

1. Tutkimusrahoituksen käsitteet ja niihin liittyvät menettelytavat (luku 3.1)

Tulanet näkee tärkeänä eri rahoitusmuotojen menettelytapojen ja käsitteiden yhdenmukaistamisen.

2. Kokonaiskustannusmalliin perustuva rahoittaminen (luku 3.2)

Tulanet kannattaa kaikkien valtion talousarviosta rahoitusta myöntävien rahoittajien siirtymistä kokonaiskustannuslaskentamalliin yhteisrahoitteisessa toiminnassa. Tämä lisäisi resurssien tehokkaampaa käyttöä ja kustannustietoisuutta sekä sujuvoittaisi taloushallinnon työtä. Tutkimushankkeiden lisäksi tulee huomioida tutkimuslaitosten muu yhteisrahoitteinen toiminta.

3. Lainsäädännöllinen kehittäminen (luku 3.3)

-

4. Arvonlisäveron kirjanpidollinen käsittely (luku 3.4)

-

5. Tutkimus-, testaus- ja kokeiluinfrastruktuurit (luku 3.5)

Kuten raportissa todetaan, tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien rahoittamiseen ja seurantaan liittyy monimutkaisia käytäntöjä ja sääntöjä, jotka perustuvat EU-sääntelyyn. Tulanet näkee tärkeänä

yhteisymmärryksen lisäämisen käsitteistä ja käytännöistä rahoittajatahojen ja rahoituksen hakijoiden välillä.

Tulanet pitää myös tarpeellisenä ehdotettua vaikuttamisyhteistyötä tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien rahoittamista ja käyttöä koskevien menettelyiden yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi.

6. Talouden käsitteet (luku 3.6)

Tulanet näkee tärkeänä talouden käsitteiden yhtenäistämisen ja talouteen liittyvien menettelytapojen selkeyttämisen. Tutkimuslaitoksilla ja laajemmin tuen saajilla on erilaisia oikeudellisia asemia, joka heijastuvat käytettyihin kirjanpidon menettelyihin, ja ne tulee huomioida käsitteiden määrittelyssä.

7. Usean toimijan yhteistyössä toteuttamat hankkeet (luku 3.7)

-

4 VALTIONAVUSTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Voitte antaa yleistä palautetta valtionavustustoiminnan kehittämistä ja valtionavustusprosessin digitalisointia varten.

Tiedonkeruiden osalta Tulanet esittää, että Tilastokeskuksen valtion tutkimuslaitoksille tekemiä vuosittaisia kyselyitä ja niiden ohjeistusta kehitettäisiin yksiselitteisemmiksi parantamaan niillä koottavan tiedon yhdenmukaisuutta.

Lisäksi Tulanet toteaa, että Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen Vipunen-palvelussa julkaistaan myös valtion tutkimuslaitosten tietoja, jotka perustuvat Tilastokeskuksen tiedonkeruuseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön VIRTAtiedonkeruuseen tutkimuslaitokset osallistuvat toimittamalla sinne vapaaehtoisesti julkaisutietojaan.

Talousraportoinnin automatisoinnin osalta Tulanet toteaa sen olevan kannatettava kehityssuunta, mutta sisältävän useita haasteita, joita on tuotu esiin tutkimuslaitosten erillisissä lausunnoissa.

Marttinen Sanna
Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet